

Aan de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport
De heer V.P.G. Karremans LL.M., MSc
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/IdB/Is/ATR3938/2025-U079

Uw referentie

Datum

28 mei 2025

Onderwerp

Regeling jaarverantwoording jeugd en Regeling verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

Geachte heer Karremans,

Op 24 april 2025 zijn de *Regeling Openbare jaarverantwoording Jeugdwet* en de *Regeling verbetering beschikbaarheid jeugdhulp* voor advies voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Er is voor beide regelingen ook een internetconsultatie van start gegaan. De reactietermijn voor ATR en die van de internetconsultatie eindigen op 1 juni 2025.

Gezien beide regelingen voortkomen uit de bovenliggende Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en onderling met elkaar samenhangen, worden beide regelingen in dit advies behandeld.

Context en aanleiding

Op dinsdag 15 april 2025 heeft de Tweede Kamer de *Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg* aangenomen. Deze wet beoogt de beschikbaarheid van jeugdzorg te verbeteren door verplichte regionale samenwerking tussen gemeenten bij de inkoop van specialistische jeugdhulp en het versterken van het toezicht op jeugdzorgaanbieders. Het wetsvoorstel bevat onder andere een verplichting tot het instellen van een intern toezichthouder voor gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders met meer dan 25 jeugdhulpverleners. Jeugdhulpaanbieders die jeugdhulp met verblijf (doen) verlenen moeten een interne toezichthouder hebben bij meer dan 10 jeugdhulpverleners. Verder bevat het wetsvoorstel eisen ten aanzien van de transparante financiële bedrijfsvoering en het opstellen en openbaar maken van de jaarverantwoording. Deze eisen worden gesteld aan aanbieders van jeugdhulp en gecertificeerde instellingen die niet vallen onder de wet toetreding zorgaanbieders (Wtza) en de Wet marktordening gezondheidszorg (WMG). Ten slotte krijgt met de Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) de volgende taken op het terrein van de Jeugdwet: stelselonderzoek, vroegsignalering en toezicht. Het Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg bevat onder andere een uitwerking van de nadere eisen aan de intern toezichthouder van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen en de categorieën van jeugdhulpaanbieders die worden uitgezonderd

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

van de verplichting tot het aanstellen van een intern toezichthouder, de regels voor een transparante financiële bedrijfsvoering en de verplichting tot openbare jaarverantwoording (voor beiden worden uitgezonderd gemeenten die zelf jeugdzorg verlenen en aanbieders van vervoer).

Inhoud regelingen

De voorliggende regelingen geven beide nadere invulling aan de kaders van het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg (en bijbehorende besluit).

De Regeling openbare jaarverantwoording Jeugdwet bevat de uitwerking van de verplichting voor jeugdhulpaanbieders (met uitzondering van solisten) en gecertificeerde instellingen om een openbare jaarverantwoording te hebben. Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de Regeling openbare jaarverantwoording WMG die op dit moment al geldt voor zorgaanbieders. De openbare jaarverantwoording bestaat uit drie onderdelen: een financiële verantwoording, bij de financiële verantwoording te voegen informatie en andere informatie betreffende de bedrijfsvoering van de jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling.

De Regeling verbetering beschikbaarheid jeugdzorg bevat de volgende onderdelen:

1. De wijze waarop jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen schriftelijk moeten vastleggen hoe zij voldoen aan de eis van een interne toezichthouder.
2. Welke financiële derivaten een jeugdhulpaanbieder en een gecertificeerde instelling voor welke doeleinden en onder welke voorwaarden kan aantrekken.
3. De verstrekking van gegevens door partijen aan de NZa in het kader van vroegsignalering evenals de verstrekking van gegevens door de NZa aan andere partijen. Het advies gaat alleen in op dit onderdeel, omdat hier de meeste (nieuwe) regeldruk uit voortkomt.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

Opmerking vooraf

Gezien de inmiddels verschenen rapporten en ontvangen signalen is voorstelbaar dat er maatregelen nodig zijn waardoor gemeenten in het vervolg kunnen voorzien in een toereikend aanbod van specialistische jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. ATR heeft het belang hiervan al tot uitdrukking gebracht in zijn adviezen over de bovenliggende wet en besluit.¹ Belang en noodzaak daarvan zijn sinds het uitbrengen van de ATR-adviezen niet minder geworden. Met het inmiddels door de Tweede Kamer aangenomen wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg is gekozen voor institutionele maatregelen om de problemen op te lossen. Het gaat daarbij om verplichte regionale inkoop, (uitbreiding) onafhankelijk intern toezicht, transparantie in bedrijfsvoering,

¹<https://www.adviescollegeregeldruk.nl/documenten/2020/08/27/atr-advies-wet-verbetering-beschikbaarheid-zorg-voor-jeugdigen> en <https://www.adviescollegeregeldruk.nl/documenten/2024/08/08/atr-advies-besluit-verbetering-beschikbaarheid-jeugdzorg>

openbare jaarverantwoording, en onderzoeks- en toezichttaken voor de NZa. ATR heeft in eerdere adviezen twijfels over nut, noodzaak en effectiviteit van de gekozen maatregelen geuit, met name ook vanwege het institutionele karakter ervan. In dit kader heeft het ook adviespunten geformuleerd. Ook zijn kanttekeningen geplaatst bij de werkbaarheid van de voorstellen, met name die voor kleine en middelgrote jeugdhulpaanbieders. Het college constateert dat veel van de adviespunten (vooralsnog) geen opvolging hebben gekregen. De adviezen hebben daardoor nog niet aan belang en betekenis ingeboet. Kortheidshalve verwijzen wij bij deze naar de inhoud van de eerdere adviezen. Het onderhavige advies beperkt zich tot een beoordeling van de uitwerking van een aantal onderdelen zoals in de voorliggende regelingen is opgenomen.

1. Nut en noodzaak

Het *Wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg* beschrijft de problemen in de jeugdhulp, zoals de zorgen over de (financiële) continuïteit van de (specialistische) jeugdhulp, de toegang tot de jeugdhulp, de hoge uitvoeringslasten, het vrijblijvende van de regionale samenwerking tussen gemeenten, het gebrek aan tempo waarin de transformatie zich voltrekt, de kwaliteit van het bestuur en de financiële bedrijfsvoering van de gecertificeerde instellingen en jeugdhulpaanbieders, en het intern en extern toezicht. Het doel van het wetsvoorstel is om meerdere van deze problemen op te lossen of te beperken. Zoals hiervoor vermeld, verwijzen wij voor wat betreft nut, noodzaak en effectiviteit van de gekozen maatregelen naar onze eerdere adviezen.

Bij de voorliggende regelingen gaat het nog om de onderbouwing van nut en noodzaak van de aan te leveren gegevens en de wijze waarop dat moet gebeuren. Wat betreft de gegevensverstrekking en wijze van verstrekking voor de jaarverantwoording is zoveel mogelijk aangesloten bij de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en verplichtingen uit het Burgerlijk Wetboek (BW). Nut en noodzaak hiervan is in de toelichting onderbouwd. Bij de toelichting op de gegevensuitvraag ten behoeve van de vroegsignalering door de NZa constateert het college dat de toelichting per gegeven onderbouwt waarom deze noodzakelijk is voor de NZa voor de uitoefening van haar vroegsignaleringstaak. Wat echter hierbij ontbreekt is toelichting op de *samenhang* tussen de twee regelingen. Toelichting op deze samenhang is van belang, omdat data uit de openbare jaarverantwoording óók door de NZa gebruikt wordt in het kader van vroegsignalering. In de memorie van toepassing bij het wetsvoorstel wordt dit expliciet benoemd: "De data uit de openbare jaarverantwoording worden door de NZa – die op grond van dit wetsvoorstel belast wordt met het toezicht op de transparante financiële bedrijfsvoering en openbare jaarverantwoording – gebruikt voor onder meer de vroegsignalering van risico's ten aanzien van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg". Dit roept de vragen op waarom *beide* vormen van uitvraag noodzakelijk zijn voor de vroegsignalering van risico's ten aanzien van de beschikbaarheid van specialistische jeugdzorg en op welke wijze c.q. mate ze hieraan dan precies bijdragen. Op dit punt behoeft de onderbouwing van nut en noodzaak aanvulling.

1.1 Het college adviseert om in de toelichting op beide regelingen nader toe te lichten en duidelijk te maken 1) waarom beide vormen van gegevensuitvraag nuttig en noodzakelijk zijn voor vroegsignalering en 2) op welke wijze en in welke mate ze hieraan bijdragen.

2. Minder belastende alternatieven

De vraag naar minder belastende alternatieven heeft samenhang met de vraag naar nut en noodzaak van de afzonderlijke gegevensuitvraag. Levert een gegeven geen (overtuigende) bijdrage aan het doel of is er sprake van onnodige overlap van uitgevraagde gegevens dan is een minder belastende openbaarmaking mogelijk door weglating van het desbetreffende gegeven (zie adviespunt onder 1).

Bij de openbare jaarverantwoording is verder gekozen voor een lastenluwe uitwerking. Om de openbare jaarverantwoording proportioneel te houden, wordt in de regeling onderscheid gemaakt tussen verschillende categorieën van jeugdhulpaanbieders c.q. gecertificeerde instellingen naar rechtsvorm en omvang van het gehele bedrijf. Hierdoor kan de set met openbaar te maken gegevens voor bepaalde doelgroepen worden beperkt. Dit is een lastenverlichting ten opzichte van de huidige openbaarmakingsplicht. In het Besluit Jeugdwet zijn gemeenten en jeugdhulpaanbieders die uitsluitend jeugdhulp leveren die bestaat uit het vervoer van een jeugdige van deze plicht al uitgezonderd. Solisten zijn tot slot uitgezonderd van de plicht (zowel in de huidige als nieuwe situatie).

De verplichting om elk jaar en elk kwartaal actief informatie aan te leveren bij de NZa ten behoeve van haar vroegsignaleringstaak geldt niet voor solistisch werkende jeugdhulpverleners, micro-jeugdhulpaanbieders en micro-gecertificeerde instellingen. Er is gekozen voor deze uitzondering, met het oog op de administratieve lasten die een verplichting om periodiek gegevens aan te leveren bij de NZa met zich brengt en de inschatting dat continuïteitsproblemen bij dergelijke aanbieders minder snel leiden tot risico's voor de aanwezigheid van een toereikend aanbod van specialistische jeugdzorg dan het geval is bij "grotere" jeugdhulpaanbieders of gecertificeerde instellingen. Het college constateert dat waar voor de jaarverantwoording geldt dat de gevraagde gegevensset verschilt per grootteklasse en rechtsvorm, bij de aan te leveren gegevens aan de NZa de uitvraag hetzelfde is voor alle deelnemende aanbieders. De vraag rijst waarom hiervoor is gekozen en niet voor eenzelfde (mogelijk minder belastende) differentiatie vergelijkbaar met die bij de jaarverantwoording. Daarbij constateert het college dat niet duidelijk is gemaakt waarom bepaalde gegevens elk kwartaal moeten worden aangeleverd. Mogelijk minder belastend is een frequentie van bijvoorbeeld halfjaarlijks.

2.1 Het college adviseert de keuze om een nadere differentiatie toe te passen bij de gegevensuitvraag inzake vroegsignalering.

2.2 Het college adviseert om de gegevensaanlevering minder frequent te laten plaatsvinden dan wel inhoudelijk te onderbouwen waarom dit minder belastende alternatief niet mogelijk is.

3. Werkbaarheid

De jaarverantwoordingsplicht voor jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen is al een bestaande verplichting in de Jeugdwet. Ook kleine jeugdhulpaanbieders zijn in de huidige situatie verplicht over elk boekjaar een jaarverantwoording op te stellen. Alle aanbieders hebben dus al een jaarlijkse verantwoordingscyclus ingericht. Verder is de regeling inzake de openbare jaarverantwoordingsplicht ook bij een MKB-toets aan de orde gekomen. Hieruit zijn geen knelpunten gebleken voor de werkbaarheid. De uitkomst van de MKB-toets is in de toelichting verwerkt. Dit onderdeel geeft hiermee geen aanleiding voor opmerkingen inzake de werkbaarheid.

Op dit moment is de Jeugddautoriteit verantwoordelijk voor een vrijwillige uitvraag onder jeugdhulpaanbieders ten behoeve van vroegsignalering. Daarbij zijn in de afgelopen jaren pilots uitgevoerd door de Jeugddautoriteit. In die zin is een deel van de jeugdhulpaanbieders al bekend met een dergelijke gegevensuitvraag en is de werkbaarheid daarvan aangetoond. Het college constateert dat met de nieuwe regeling de inhoud en de doelgroep van de uitvraag door de NZa wijzigt. Zo moeten er nieuwe gegevens worden aangeleverd ten opzichte van de huidige gegevensuitvraag door de Jeugddautoriteit (onder andere informatie over wachttijden) en wordt de doelgroep van jeugdhulpaanbieders die te maken krijgen met gegevensuitvraag tevens uitgebreid. Het secretariaat constateert dat de toelichting bij de regeling niet specifiek ingaat op de werkbaarheid van deze wijzigingen c.q. uitbreidingen.

3.1 Het college adviseert de werkbaarheid van de genoemde wijzigingen bij de gegevensuitvraag voor vroegsignalering in combinatie met een uitbreiding van de doelgroep van jeugdhulpaanbieders nader te onderbouwen.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bevat een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de regeldrukeffecten. Deze zijn gebaseerd op een rapport opgesteld door Sira Consulting. De structurele regeldrukeffecten voor de totale groep aan jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen die de gegevens aan de NZa moeten verstrekken ten behoeve van vroegsignalering bedragen naar verwachting jaarlijks tussen de € 258.893,- en € 387.848,-. Dit betreft de tijd die de betreffende aanbieders gezamenlijk ieder kwartaal en ieder jaar besteden aan het aanleveren van gegevens aan de NZa. Per aanbieder komt dit uit op € 740,-. De totale eenmalige regeldrukeffecten bedragen naar verwachting tussen de € 496.338,- en € 719.286,-. Per aanbieder komt dit uit op € 1.418,-. Daarbij zitten de hoogste tijdbesteding en kosten in het opzetten van systemen om gegevens over ingeschatte wachttijden en onderaanneming te verzamelen.

De aanpassing van de openbare jaarverantwoordingsverplichting zal naar verwachting leiden tot minder regeldruk, omdat de vragenlijst beperkter wordt en beter aansluit bij het BW. De geschatte eenmalige regeldruk om kennis te nemen van de bedraagt € 62.279,-. De structurele regeldrukvermindering van de openbare jaarverantwoording bedraagt € 305.325,-.

Hoewel deze berekening correct is, wil het college benadrukken dat als nut en noodzaak van de gegevensuitvraag niet is aangetoond (zie toetsvraag 1), er sprake is van onnodige regeldruk.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

De regelingen niet vaststellen, tenzij rekening is gehouden met de adviespunten.

Het college benadrukt dat dit dictum geen uitspraak is over de wenselijkheid van maatregelen om de problemen in de jeugdzorg aan te pakken. Het brengt tot uitdrukking dat de onderbouwing in de regelingen van de nadere invulling van de voorgenoemde maatregelen uit het wetsvoorstel op een aantal onderdelen onvoldoende is voor een goed afgewogen besluitvorming. Het college tekent hierbij aan dat dit advies niet betekent dat de eerder geuite twijfel over nut,

noodzaak en effectiviteit van de maatregelen zelf, weggenomen is. Het college acht daarom zijn eerdere adviezen nog onverminderd van belang en betekenis.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het verneemt graag van u op welke wijze u met onze adviespunten rekening houdt. Verder verzoeken wij u om een eventuele wijziging van het voorstel voor te leggen aan het college, opdat wij kunnen beoordelen of een aanvullende zienswijze noodzakelijk is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris